

PROLOOG

Opeens begint alles om hem heen te draaien. Snel drukt hij op een knopje van de intercom.

‘Hallo, wat is er?’ hoort Mohamed iemand wat geïrriteerd vragen.

‘Ik voel me niet goed,’ stamelt hij. ‘Ik moet overgeven.’

‘Oké, er komt zo iemand bij je.’

Mohamed zit op een houten bankje in een cel van het Utrechtse politiebureau Paardenveld, in het centrum van de stad. Bekend terrein. Een halfuur eerder is hij opgepakt. De zoveelste keer. Normaal gesproken heeft hij daar geen moeite mee. Natuurlijk is hij liever buiten, maar binnen zitten hoort er soms bij en is het risico van het vak. Over een paar uur komt de hulpofficier een verklaring opnemen, dan door naar een gevangenis in afwachting van de rechtszaak en daarna een straf uitzitten. Na al die jaren weet Mohamed wel hoe het werkt. Meestal doet hij op het bankje een dutje, luistert wat naar de radio en ziet wel wanneer hij weer de straat op mag. Maar nu is het anders.

Terwijl Mohamed hoort hoe de celdeur opengaat, houdt hij het niet meer. Hij laat zich van het bankje op de grond glijden en begint over te geven. Midden op de vloer. Hoofdschuddend stapt een jonge, witte agent de cel binnen.

‘Dit moet je zelf opruimen, jongeman,’ zegt de agent gedecideerd. Hij draait zich om, doet de cel op slot en komt even later terug met een dweil, die hij meteen in de handen van Mohamed duwt. ‘Aan de slag.’

Mohamed krabbelt overeind en begint te dweilen. Eenmaal klaar zakt hij uitgeput op het bankje, de agent verlaat de cel.

Hij zucht een paar keer diep. Hoe heeft het zover kunnen komen? Wat heeft hij al die jaren gedaan? Waarom eigenlijk? Nu hij vader is, kan hij toch niet in de gevangenis zitten? Hij kent de verhalen van kinderen die opgroeien met ouders die in de cel zitten. Ze komen zelden goed terecht. Hoe kun je een band met iemand opbouwen als je elkaar hoogstens eens per week kunt zien tijdens het bezoeken in de gevangenis? Mohamed genoot zo van de voorbije twee maanden met zijn dochter. De kleine mooie handjes, de uiterlijke gelijkenissen met hem, het knuffelen, zelfs het huilen en de vieze luiers. Het was een gevoel dat anders was dan alles dat hij eerder had ervaren. Hij wil er zijn als ze haar eerste stapjes zet, ze voor het eerst naar school gaat en aan de hand van haar vader een bezoek brengt aan de kinderboerderij. Haar 's avonds in bed leggen, naar haar kijken en beseffen dat dit zijn kind is. Alleen zo creëer je een band, denkt Mohamed. Er zijn en niet alleen in verhalen van mama. En dus moet het anders. Moet hij dit leven achter zich laten. Voorgoed en nu echt. Financieel wordt het lastig, dat weet hij ook. Maar hij moet sterk zijn. Als hij vrijkomt, gaat hij echt voor een ander leven kiezen. Werken als koerier misschien, of in een magazijn. Wat dan ook, als het maar eerlijk geld is en het genoeg is om voor zijn dochter te kunnen zorgen. Maar voorlopig zit Mohamed nog op een houten bankje in een Utrechtse cel.

1

Samen met zijn ouders en vier jongere broertjes groeit Mohamed op in de Utrechtse wijk Overvecht. Op zeshoog in een flat van tien verdiepingen. Een nogal gehorige woning. Bijna dagelijks stuiteren Mohamed en zijn broertjes door het huis, achter de bal aan die ze alle kanten op schieten. Tot onvrede van de onderburen, die vaak hard op hun plafond bonken. 'Kappen nou!' wordt er luid geroepen. 'Jullie maken veel te veel herrie. Alweer!'

'Ga maar weer naar buiten,' verzucht Aïcha, Mohameds moeder. Ze stuurt de jongens de straat op, zodat ze zelf in alle rust het huishouden kan doen en het gebonk van de onderburen stopt.

Mohamed wordt in 1992 geboren, niet in Overvecht maar in arbeiderswijk Zuilen iets verderop in de stad. Als er kort daarna gezinsuitbreiding volgt en het huisje wel erg klein blijkt, verhuist het gezin eind jaren negentig naar een sociale huurwoning in Overvecht. Ook daar is de ruimte beperkt en dus slapen Mohamed en zijn broertjes in dezelfde kamer van zo'n vier bij drie meter.

In de hoek van de slaapkamer staat een groot ijzeren stapelbed. Op ieder matras slapen twee jongetjes, de voeten van de een in het gezicht van de ander. De vijfde ligt op een matras op de grond. Een groot rood gordijn hangt voor het raam. Op een kastje staat een televisie met ingebouwde dvd-speler, waarop Mohamed en zijn broertjes films kijken van Jean-Claude Van Damme en Steven Seagal. Ze kennen alle vechtscènes uit hun hoofd.

Een flink gedeelte van de woonkamer wordt in beslag geno-

men door twee grote sedari's, harde houten Marokkaanse banken die symbool staan voor gastvrijheid en het altijd beschikbaar hebben van een zitplek voor een genodigde. In het midden van de woonkamer hangt een groot gordijn, dat dichtgaat als er bezoek is. Eén ruimte voor de mannen en één voor de vrouwen. Aan het plafond een grijze kroonluchter, op houten tafels staan kleurrijke vazen van mozaïek. Pontificaal aan de muur hangt een foto van de opa van Mohameds moeder, die op jonge leeftijd als soldaat werd doodgereden in Marokko.

In dat land groeien de ouders van Mohamed op, in Tiztoutine, een klein dorp niet ver van kustplaats Nador en middenin het Rifgebergte. Er staan kleine, primitieve huisjes zonder stromend water en met ramen zonder glas. Het zijn de jaren zestig en Marokko wordt geleid door koning Hassan II. In 1956 wordt het land onafhankelijk verklaard van Frankrijk en Spanje. Koning Hassan II, die in 1961 zijn overleden vader koning Mohammed V opvolgt, houdt er een strenge dictatuur op na. Kritiek op de regering wordt afgestraft met gevangenneming en marteling, vele mensen verdwijnen spoorloos. Ook is er veel werkloosheid en heerst er veel armoede onder de bevolking.

Zo ook in de huizen van Aïcha en Omar, Mohameds vader, die elkaar van jongs af aan kennen. Als Omar een jaar of vijf is, vertrekt zijn vader naar Nederland. In Marokko is er nauwelijks werk en het lukt amper om het gezin met twaalf kinderen dagelijks te eten te geven. Nederland heeft dan behoefte aan mensen die fabriekswerk willen doen, iets wat steeds meer hoogopgeleide Nederlanders zelf niet zien zitten. Dus worden de handen ineengeslagen met de Marokkaanse overheid en worden er werkloze Marokkanen geworven om naar Nederland te vertrekken, in totaal zo'n vierduizend mannen. Opgetogen reist de vader van

Omar af naar Venlo, waar hij aan de slag kan in een aluminium-fabriek. Hij werkt hard en stuurt het geld dat hij verdient naar Marokko. Een of twee keer per jaar komt hij op bezoek.

Aïcha's vader bewandelt ongeveer dezelfde weg en belandt in Utrecht. Halverwege de jaren tachtig komt ook Aïcha naar Nederland, in het kader van gezinshereniging. Door de vele gezinsherenigingen die dan plaatsvinden, groeit de Marokkaanse gemeenschap in Nederland snel. Begin jaren zeventig telt deze ongeveer twintigduizend personen, in 1990 gaat het om zo'n 168.000 mensen. Aïcha is net achttien als ze trouwt met Omar, die dan nog in Marokko verblijft. Een relatie hadden de twee niet, maar ze worden uitgetrouwde. Omar heeft al langer een oogje op Aïcha en voor wat geld gaat haar familie akkoord met het huwelijksaanzoek. Een jaar na het huwelijk is ook de verblijfsvergunning van Omar rond, trekt hij in bij zijn vrouw in Utrecht en wordt Mohamed geboren. Aïcha houdt zich bezig met het huishouden en is voornamelijk binnen, haar man probeert geld te verdienen. Soms als conciërge in buurthuizen, dan weer in het magazijn van de HEMA of als schoonmaker. Hij gaat 's ochtends vroeg de deur uit en is pas laat weer thuis.

In 1998 komt het gezin terecht op de Ankaradreef, in het noordelijke deel van Overvecht. Het is een relatief jonge wijk, die begin jaren zestig wordt gebouwd als er na de Tweede Wereldoorlog een groot tekort is aan woningen. Overvecht bestaat voornamelijk uit hoge flats en heeft dan plaats voor ruim dertigduizend inwoners. Al snel wordt de wijk populair, want de woningen zijn - zeker voor die tijd - luxe en van alle gemakken voorzien, zoals centrale verwarming. Als de familie van Mohamed naar Overvecht verhuist, wonen er veel andere Marokkaanse gezinnen van wie de ouders ooit als gastarbeider naar Neder-

land kwamen en niet meer terug zijn gegaan. De Marokkaanse cultuur blijft een belangrijke rol spelen in hun leven. Niet alleen door de inrichting van hun huis, maar ook door het spreken van Berbers en het bezoeken van winkels en theehuizen die worden gerund door Marokkanen. Ook neemt de islam een belangrijke plek in. Al van jongs af aan krijgt Mohamed mee dat je niet mag stelen, liegen en doden. Er wordt veel gebeden en ramadan is voor het gezin jaarlijks een belangrijke periode. En als Aïcha buitenkomt, draagt ze een hoofddoek.

Bijna dagelijks stuurt ze Mohamed en zijn broertjes de straat op. Het huis is klein en gehorig, de onderburen klagen en Aïcha wordt gek van de rondrennende ventjes die regelmatig een vaas kapotschieten. Als het gebonk van de burens weer aanzwelt en Mohamed de portiek oprent, gaat hij zo snel mogelijk naar de achtste verdieping. Naar het huis van Eva, een wat oudere Nederlandse dame. Iedere woensdag komt ze zakjes snoep brengen voor Mohamed en zijn broertjes. Wie weet heeft hij vandaag geluk en is het al woensdag. Mohamed klopt op haar deur. Lachend doet ze open. 'Het is nog geen woensdag, jongen,' zegt Eva, terwijl ze hem door zijn zwarte bos krullen aait. 'Morgen, dan kom ik weer langs.'

Dan vlug door naar buiten. Mohamed haast zich de trappen af en rent naar een pleintje in de buurt, waar zijn broertjes en andere jongens al achter een bal aanrennen. Het liefst voetbalt hij iedere dag. Uren pingelen totdat het donker wordt. Hij is klein en iel, maar snel, behendig en voor de duivel niet bang. Mohamed wordt profvoetballer, hij weet het zeker.

2

Thuis luistert Mohamed aandachtig als zijn vader en moeder tegen hem praten. Maar buitenshuis lijkt het respect voor anderen te verdwijnen en trekt hij zich van niemand wat aan. Op school is hij totaal onhandelbaar en wordt hij regelmatig de klas uitgestuurd.

'Wegwezen, de klas uit! Nu!' roept Juffrouw Sandra dan als ze vlak voor zijn tafeltje staat. Haar wangen bijna net zo rood als de kleur van haar haar. Omdat ze staat te stampvoeten, schuift haar bril wat op haar neus naar voren. Met de wijsvinger van haar linkerhand duwt ze hem terug, haar andere wijsvinger richt ze op Mohamed. 'Naar de directrice jij. Eruit!'

Mohamed is zeven jaar, kan geen seconde rustig op zijn stoel zitten en vliegt alle kanten op. Lachend kijkt Mohamed de juffrouw van groep drie aan. Hij heeft geen idee meer hoe vaak zij hem de klas al heeft uitgestuurd. Effect had het nimmer, want hij is nog net zo druk en koppig als aan het begin van het schooljaar, een paar maanden geleden. Mohamed weet wat hem te wachten staat. Hij schuift zijn stoel naar achteren, staat op en loopt grijnzend de klas uit. Onderweg trekt hij wat gekke bekken naar zijn klasgenoten, die zijn vertrek lachend aanschouwen.

Ook de directrice weet zich geen raad met hem.

'Het gaat niet goed in de klas, hè,' vertelt ze Mohamed in haar kamer. 'Je moet echt beter gaan luisteren, anders moeten we je van school sturen.'

Mohamed haalt zijn schouders op. Het kan hem weinig schelen. School is toch saai. Hij heeft niet het idee dat hij er iets leert. Altijd heeft hij de opdrachten als eerste af, daarna begint